

**Аліна ДИШЛЬОВА**

ад'юнкт кафедри криміналістики  
та домедичної підготовки  
Дніпровського державного  
університету внутрішніх справ

**МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВЕРСПОВАННЯ  
НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОЗСЛІДУВАННЯ  
НЕЗАКОННОГО НАБУТТЯ ПРАВА НА ЗЕМЛЮ ДЕРЖАВНОЇ  
АБО КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Організація й планування в діяльності людини виступає запорукою отримання очікуваних й прогнозованих результатів. Це набуває особливого значення в такій діяльності як розслідування кримінальних правопорушень взагалі та за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності, зокрема.

Варто відзначити, що вказана діяльність має відповідні особливості для умов, що склались, кількості наявних про обставини кримінального правопорушення відомостей, моменту розслідування. При цьому початковий етап розслідування, зазвичай, характеризується відсутністю в уповноважених осіб розуміння цілісності картини вчиненого кримінального правопорушення.

Серед переліку характерних ознак початкового етапу розслідування Пиріг І. В. визначає: недостатню інформативність; дефіцит часу для проведення СРД, велику кількість версій, що потрібно перевіряти; [150, с. 165]. Наведена позиція вченого демонструє залежність між недостатньою інформативністю, дефіцитом часу для проведення слідчими (розшуковими) діями та версіями. Версії про існування відповідних подій, в умовах інформаційної невизначеності, характерної для початкового етапу набувають вагомого значення в організації й проведенні розслідування за всіма кримінальними провадженнями. Слід відзначити, що вагомому місця в криміналістичній літературі приділяється увага типовим та конкретним версіям, розмежування яких здійснюється з позиції їх призначення.

Наразі якщо конкретні слідчі версії конструюються під час розслідування кожного окремого злочину з урахуванням його індивідуальних особливостей, то типові версії є результатом наукового аналізу й узагальнення по відповідній категорії кримінальних справ і мають допомогти слідчому розробити відповідні версії в конкретній ситуації [159, с. 665].

Версії, у даному випадку, розглядаються інструментарієм, що має, організаційний, тактичний й пізнавальних характер, з використанням якого формуватиметься розуміння ситуацій та визначення напрямків її розв'язання.

Деталізуючи процес планування Бистрицький Б. Ю. визначає, що

підстави планування залежать від кількості висунутих версій і виявлених злочинних епізодів, слідчої ситуації, що склалася та інших факторів об'єктивного характеру [1, с. 94]. Варто відзначити, що криміналістичною наукою висувуються правила як формування так і перевірки версій, принципи версіювання.

Наразі Синчук О. В., дослідження і подальше розроблення концепції **типових версій**, визначає одним із перспективних напрямів удосконалення та оптимізації процесу розкриття, розслідування та попередження окремих видів кримінальних правопорушень [140, с. 8].

Наведене набуває закономірної активізації у пошуку слідів кримінального правопорушення з поясненням механізму їх утворення. При цьому неоднозначним є роль типових слідчих версій.

Отже, вагомого значення набуває й виділення авторами притаманних початковому етапу розслідування типових слідчих версій:

- 1) справді має місце злочин;
- 2) має місце адміністративний проступок;
- 3) має місце інший злочин;
- 4) злочин учинено фізичною чи юридичною особою;
- 5) злочин вчинено раніше судимою за такий злочин особою;
- 6) злочин вчинено групою осіб [81, с. 96-97].

Зазначений перелік не є вичерпним, проте розширює можливості уповноваженої особи не тільки діяти в різних умовах, а й отримувати криміналістично-вагому інформацію, що набуває особливого значення в обстановці неочевидності, зокрема й за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності.

Умови неочевидності є вагомим критерієм діяльності уповноважених осіб за вказаними фактами, що обумовлює необхідність використання пізнавальної організаційної й тактичної функції версій. Їх роль може демонструватись з позиції наповнення змістом послідовності тих періодів, котрі проходять версії.

Версії можуть демонструвати обставини, що потребують встановлення за розглядуваними фактами, сприяти правильній оцінці й поясненню:

- випадків підробки документів;
- проявів корупційних дій з боку посадових осіб,
- дій відповідних осіб з оцінкою ступеня співучасті;
- ролі кожного учасника та наявність зв'язків між ними;
- ступеню усвідомлення учасниками окремих дій та оцінки як загального протиправного задуму із заволодіння правом на землю державної або комунальної власності і т. ін..

Наведена сукупність дозволяє оцінити з одного боку умови, що склались, а з іншого – визначити напрямки реалізації відповідних завдань.

Версії за кримінальними правопорушеннями за фактами незаконного набуття права на землю державної або комунальної власності забезпечують

пояснення обставин, механізму вчинення, складу учасників та ролі кожного з них, виявлених слідів т. ін.

Таким чином, версіювання є ваговою складовою планування розслідування взагалі та за фактами незаконного набуття права власності на землю державної або комунальної власності зокрема. Їх використання може сприяти підвищенню ефективності розслідування кримінальних правопорушень, що у свою чергу не зможе позитивно не відобразитись на криміногенній обстановці в державі.

---

1. Пиріг І. В. Поняття та характеристика етапів розслідування в криміналістиці. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Науковий журнал*. 2021. Спеціальний випуск № 2 (115). С. 163-168 (DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-163-168).

2. Тіщенко В. В. Висунення й перевірка загальних версій у справах про корисливо-насилені злочини. *Актуальні проблеми держави і права*. 2002. Вип. 16. С. 665-669.

3. Бистрицький Б. Ю. Розслідування грабежів, учинених неповнолітніми Дис. ... канд. юрид. наук спеціальність 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Київ. 2016. 245 с.

4. Синчук О. В. Типові версії в структурі криміналістичної методики : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2010. 21 с.

5. Методика розслідування окремих видів злочинів, підслідних органами внутрішніх справ : навч. посібник / О. В. Батюк, Р. І. Благута, О. М. Гумін та ін.; за заг. ред. Є. В. Пряхіна. Львів : ЛьвДУВС, 2011. 324 с.

### **Іветта ГАЙВАНЮК**

курсант 3 курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ

### ***Науковий керівник:***

### **Юлія ХРИСТОВА**

доцент кафедри кримінального права та кримінології Дніпровського державного університету внутрішніх справ,  
кандидат юридичних наук, доцент,

## **ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА СУМІЖНИХ ПРАВ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ**

Стрімкий розвиток цифрових технологій та поширення інтернет-простору кардинально змінили характер порушень авторського права та суміжних прав, створивши нові виклики для кримінально-правової